

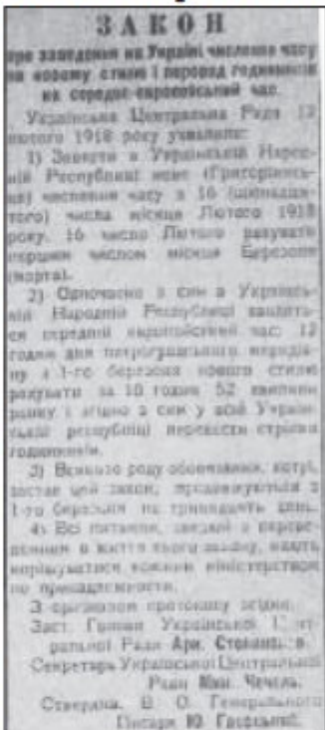
1918: час європейський

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державно-історико-культурного заповідника Острога

Дванадцятого (25) лютого 1918 р. – у Коростені на Волині Мала Рада (виконавчий орган Центральної Ради) ухвалила закон, згідно з яким на всій території Української Народної Республіки впроваджувався новий (григоріанський) календар. Шістнадцяте число лютого 1918 р. рахувалося першим числом «місяця Березоля».

На другий день її нового календаря – 2 березня 1918 р. – УНР відновила свій контроль над столичним містом Києвом, куди повернулися парламент (Центральна Рада) і уряд (Рада Народних Міністрів). Однак і на ще неконтрольованій ними території України теж вже діяв григоріанський календар. Нагадаємо, що наприкінці 1917 – на початку 1918 р. більшовики організували кілька альтернативних УНР державних утворень у складі Російської Радянської Республіки (Українську Народну Республіку Рад, Донецько-Криворізьку Радянську Республіку, Одеську Радянську Республіку, Радянську Соціалістичну Республіку Тавриди). Урядові декрети Радянської Росії були обов'язкові та на території цих залежних від неї утворень. Це стосувалося і декрету петроградської Ради Народних Комісарів від 26 січня 1918 р., згідно з якого в 1918 р. після 31 січня одразу наставало 14 лютого. Григоріанський календар зберіг силу і в Українській Державі гетьмана **Павла Скоропадського**.

Вірними «старорежимному» календарю залишилися лише військово-державні утворення, що

стояли за реставрацію «єдиної неділимкої Росії». Тож коли влітку-восени 1919 р. більшу частину України ненадовго окупували так звані «Вооруженні Сили Юга Росії» на чолі з генералом **Антоном Денікіним** (проти яких нерідко дружно билися і петлюрівці, і червоні, і махновці, і всякі «зелені» повстанці), одним із перших актів білогвардійців було відновлення офіційної дії старого календаря. Але денікінці зайняли лише східні околиці Волині, і до Острога їх сили не докотилися. В Острозі, зайнятому на той час (із липня 1919 р.) частинами Війська

Польського і далі, як за української влади та більшовиків, діяв григоріанський календар.

«Коростенський» закон лютого 1918 р. також передбачав перехід Української Народної Республіки на середньоєвропейський час. До 1 березня 1918 р. Наддніпрянська Україна (зокрема і її правобережна частина з Волинню) жила за петроградським часом. Однак географічним реаліям України більш відповідав час середньоєвропейський. До того ж за середньоєвропейським часом жили Східна Галичина, Північна Буковина, Закарпаття – українські землі, що на той час належали до Австро-Угорської імперії. Різниця між петроградським, за яким жив Київ, і середньоєвропейським, за яким жив Львів, часом становила навіть не годину, а 68 хвилин, що було особливо незручно при залізничному сполученні. Єдиний для розділених державними кордонами Наддніпрянської і Наддністрянської України годинниковий пояс мав символізувати прагнення до соборності, до життя за одним часом. Тож з 1 березня 1918 р. годинники в Українській Народній Республіці переводилися на 1 годину і 8 хвилин назад.

«Україна розриває рідуче старі примусові зв'язки з Московщиною, відмежовується від напастників, що силмились хотіли її держати в руці своїй, зв'язується тісніше з західною Європою, а з тим мусить прийняти і спільний рахунок часу, вагу і міру, тому що ріжнень в сих рахунках і мірах дуже утруднюють зносини, торгівлю, подорожі» – писала газета «Вістник Ради народних міністрів Української Народної Республіки».